

**Методика наставе
српског језика
2013/2014.**

Проф. др Зона Мркаљ

Студијски програм:
Српска књижевност и језик

2 часа предавања
2 часа вежбања
6 ЕСПБ

Шифра предмета:
0905057

Предавања:
понедељак,
15:00-16:30
слушаоница 35

Вежбања:
петак,
13:15-16:30
слушаоница 16а

1. Садржај и опис предмета
2. Облици рада
3. Структура предиспитних обавеза
4. Садржина предиспитних обавеза, начини њиховог остваривања и вредновања
5. Испит
6. Испитна питања
7. Литература
8. План рада за часове предавања
9. План рада за часове вежбања

1. Садржаји и опис предмета

Методика наставе српског језика обухвата проучавање програмских садржаја који представљају следеће теме: методолошко повезивање наставе матерњег језика и књижевности; коришћење књижевноуметничких текстова у настави граматике и стилистике; наставни циљеви усмерени ка реализацији садржаја из језика и језичке културе; методичке радње у обради наставних јединица из језика; структура часа обраде, утврђивања и систематизације; формирање задатака и структурирање тестова; систематски и континуиран рад у настави писмености; оцењивање ученика; функционални поступци у обради граматике; облици рада у неговању говорне културе и писмености (говорне и писмене вежбе и састави); слободне активности ученика.

2. Облици рада

Предавања, вежбе, дискусије, рад у групама, самостални рад, креативне радионице, консултативни рад.

3. Структура предиспитних обавеза

Предиспитне обавезе носе укупно **40,0 поена**. Вредност постигнућа на испиту је **60,0 поена**. Да би студент имао могућност изласка на испит потребно је да освоји **најмање 30,00 поена**.

Предиспитним обавезама су обухваћене следеће активности и вредности:

Садржај предиспитних обавеза	Максимална вредност поена
Похађање наставе (предавања и вежбања)	10,0 поена
Активност на часовима (предавања и вежбања)	10,0 поена
Предиспитна вежба (групни рад) Свака група бира једну од датих тема. На пример: - Избор и коришћење књижевноуметничких текстова при обради и утврђивању садржаја из језика. - Информативни и књижевнонаучни текстови у настави граматике и правописа. - Израда теста из граматике према задатим критеријумима. - Анализа усклађености стандарда и наставних програма. - Вредновање уџбеника српског језика према стандардима за уџбенике. - Стварање годишњих и месечних планова рада за предмет <i>српски језик</i> .	20,0 поена
Укупно поена на предиспитним обавезама:	40,0 поена

4. Садржина предиспитних обавеза, начин њиховог остваривања и вредновања

У следећем прегледу приказује се садржина за сваку од предиспитних обавеза, начин њиховог остваривања и вредновања.

Похађање наставе

Максимална вредност **10,0** поена

Похађање наставе вреднује се као присуство часовима предавања и вежбања. Часови предавања и вежбања (укупно 22 блок-часа) вреднују се као јединствен збир часова, односно укупан број присуства на часовима предавања (11 блок-часова) и присуства на часовима вежбања (11 блок-часова) планираних за реализацију у семестру на овом курсу.

Број часова	Број поена
22	10,0
21	9,5
20	9,0
19	8,5
18	8,0
17	7,5
16	7,0
15	6,5
14	6,0
13	5,5
12	5,0
11	4,0
10	2,0

Активност на часовима

Максимална вредност **10,0** поена

Активност на часовима предавања и вежбања прате и вреднују наставник и асистент за сваког студента појединачно на свим часовима предавања и вежбања.

Активност на часовима обухвата: припремљеност студента за часове, учешће у дијалозима, дискусијама и размени гледишта на часовима предавања и вежбања, начин на који студент размењује гледишта са другим студентима и са наставницима, интензитет учешћа у групном раду и у креативним радионицама на часовима вежбања, реферисање на часовима предавања и вежбања (индивидуално, у пару или групно).

На крају семестар наставник и асистент изводе заједничку оцену (од пет до десет). Свака од оцена носи следећи број бодова:

Оцена	Број поена
10	10,0
9	8,0
8	6,0
7	4,0
6	2,0

Предиспитна вежба.Максимална вредност **20,0** поена

Ова предиспитна вежба остварује се групно, у писаном облику, а израђује се и предаје задуженом наставнику у договореним роковима. Циљ једног од вежбања је да студент на практичном примеру покаже делотворна методичка поступања која се примењују приликом избора и коришћења књижевноуметничких текстова за обраду и утврђивање садржаја из језика, као и функционална поступања у настави граматике.

На пример: Студент добија наставну тему из области језика (граматике), а задатак је да осмисли обраду наставну јединицу, уз коришћење одговарајућег књижевноуметничког текста. У задатку се наводе прецизно назив наставне јединице и разред у коме се она обрађује. Ова предиспитна вежба има следеће задатке:

- Задатак 1.

Одабрати одговарајући текст књижевног дела (у целини или као репрезентативан одломак), који погодује обради задате наставне јединице и навести га.

- Задатак 2.

Образложити у пет до десет реченица методичке и стручне разлоге зашто је управо тај текст одабран.

- Задатак 3.

Планирати наставне циљеве поводом обраде наставне јединице.

- Задатак 4.

Написати радне подстицаје, питања и задатке намењене ученицима, а посредством којих се језичка, односно граматичка појава у тексту књижевног дела запажа, тумачи и обрађује.

- Задатак 5.

Осмислити два вежбања посредством којих се садржина обраде увежбава на часу, уз наставникову помоћ (рад у пару, групни рад).

- Задатак 6.

Формирати два задатка која се упућују ученицима на наставним листићима за израду код куће, у виду домаћег задатка.

Уколико студент не оствари ово вежбање благовремено, односно у договореним и задатим временским роковима, његов рад биће вреднован са *неуспешно*, односно 0 поена. Рад прегледа задужени наставник или асистент.

Радови се вреднују на следећи начин:

5. Испит

Приступ испиту студент остварује уколико је испунио предиспитне обавезе, односно ако је на њима стекао **минимум 30** (тридесет) поена.

Испит се остварује усменим путем. Студент одговара на два испитна питања. Знање о изучаваним садржајима, способност закључивања и постављање размишљања у методолошки и методички контекст главни су елементи приликом вредновања одговора ученика.

Усмени одговор траје најдуже 20 (двадесет) минута.

Одговори студента на испиту вреднују се на начин наведен у табели.

Оцена	Број поена
10 (десет)	60,0
9 (девет)	50,0
8 (осам)	40,0
7 (седам)	30,0
6 (шест)	20,0
5 (пет)	0

Коначна оцена резултата остварених/постигнутих на крају курса формира се на основу сабирања броја поена на усменом делу испита са бројем поена стечених на предиспитним обавезама, и то према скали вредности која следи:

Број поена	Оцена
до 50 поена	5 (није положио)
од 51 до 60 поена	6 (довољан)
од 61 до 70 поена	7 (добар)
од 71 до 80 поена	8 (врло добар)
од 81 до 90 поена	9 (одличан)
од 91 до 100 поена	10 (одличан-изузетан)

6. Испитна питања

1. Програмски садржаји из области језика и језичке културе
2. Функционални поступци у настави граматике
3. Коришћење уметничког текста у настави граматике и стилистике
4. Наставни циљеви часова језика и језичке културе
5. Методички поступци и радње у обради наставне јединице из граматике
6. Структура часова обраде, утврђивања и истематизације наставне јединице из језика и језичке културе
7. Наставна средства у настави граматике
8. Формирање задатака и структурирање тестова
9. Подручја, врсте и облици рада у настави говорне културе и писмености
10. Писмене вежбе
11. Систематичан и континуирани рад у настави писмености
12. Домаћи задаци у настави матерњег језика
13. Оцењивање писмених задатака
14. Говорне вежбе
15. Лексичке и семантичке вежбе
16. Правописне вежбе
17. Стилске вежбе
18. Коректура текста
19. Континуирано оцењивање ученичких постигнућа
20. Вредновање уџбеника из језика и језичке културе и њихова примена у раду са ученицима
21. Ученичке слободне активности (рад литерарне и рецитаторске, драмске секције)
22. Ученичке слободне активности (рад новинарске и лингвистичке секције)
23. Планирање у настави српског језика и књижевности
24. Методички приступ информативним и књижевнонаучним текстовима
25. Књижевнонаучни, језички и функционални појмови у настави српског језика
26. Рад са талентованим ученицима у настави језика и језичке културе (језичко надахнуће)

27. Допунски и додатни рад у настави језика и језичке културе
28. Фронтални, групни и индивидуални рад у настави језика и језичке културе
29. Индивидуализација и диференцијација наставе српског језика
30. Образовни стандарди за крај обавезног образовања
31. Корелација у настави српског језика

7. Литература

Обавезна:

1. Бајић, Љиљана. „Драмска секција у настави књижевности.” *Методика савремене наставе и српског језика*, бр. 3, (2000): стр. 67–72. Београд.
2. Бајић, Љиљана, Кликовац, Душка, Мркаљ, Зона. *Приручник за наставнике српског језика у 8. разреду ОШ*. Београд : Завод за издавање уџбеника и наставних средстава, 2006.стр. 50–99.
3. Брборић, Вељко. *Правопис српског језика у наставној пракси*. Београд: Филолошки факултет. 2004. стр. 242–289.
4. Брборић, Вељко. *Правопис и школа*. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2011.
5. Мркаљ, Зона. *Наставна теорија и пракса 1. Српски језик у старијим разредима основне школе*, стр. 15–19 (*Планирање градива у основној школи*); стр. 35–49 (*Оријентациони распоред наставног градива за V разред*); стр. 51–53 (*Оквирни план рада у додатној настави у петом разреду*); стр. 118–124 (*Коришћење различитих врста текстова при утврђивању садржаја из језика и језичке културе*); стр. 125 (*Језичке и правописне вежбе – наставни листићи*). Београд: Клет, 2008..
6. Мркаљ, Зона. *Наставна теорија и пракса 2. Српски језик у старијим разредима основне школе*, Београд: Клет, 2008 (одабране странице).
7. Мркаљ, Зона. *Наставна теорија и пракса 3. Српски језик у старијим разредима основне школе*. Београд: Клет, 2009 (одабране странице).
8. Мркаљ, Зона. *Планирање у настави. Српски језик и књижевност у старијим разредима основне школе*. Београд: Klett, 2010 (одабране странице).
9. Николић, Милија. *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2009, стр. 633–967.

Додатна:

1. Дешић, Милорад. *Лингвометодички текстови*, у: *Методика наставе српског језика и књижевности – избор текстова*, стр. 329–333. Београд: Учитељски факултет, 1995.
2. Николић, Милија. *Настава писмености*. Београд: Научна књига, 1983 (избор).
3. Николић, Милија. *Стилске вежбе*. Београд: Просветни преглед, 2002.
4. Павловић Бабић, Драгица. *Оцењивање у школској пракси – функције, принципи и унапређивање квалитета*, Београд: Центар за евалуацију у образовању, 2003, стр. 3–33.
5. Тежак, Стјепко. *Грамматика у основној школи*. Загреб: Школска књига, 1980 (избор).

8. План рада за часове предавања

Редни број часа	Наставна недеља	Садржај предавања	напомене
1.		Методика наставе матерњег језика.	
2.		Методички поступци и радње приликом обраде наставних садржаја из граматике.	
3.		Структура часа обраде, утврђивања и систематизовања у настави језика и језичке културе.	
4.		Функционални поступци у настави граматике.	
5.		Пример обраде наставне јединице из језика.	
6.		Вредновање садржаја уџбеника, наставних листова и радних свески из језика и језичке културе (својства доброг уџбеника).	
7.		Методички приступ информативним и књижевнонаучним текстовима. Одређивање експлицитних и имплицитних информација при разумевању информативног текста.	
8.		Систематичан и континуиран рад у настави писмености. Коректура текста.	
9.		Оцењивање у настави српског језика и књижевности.	
10.		Формирање задатака и структурирање тестова.	
11.		Израда појединачних задатака према задатим критеријумима и њихово организовање у тест	

9. План рада за часове **вежбања**

Редни број часа	Наставна недеља	Садржај предавања	напомене
1.		Договор о начину рада. Настава српског језика у нашим школама.	
2.		Настава српског језика. Наставни циљеви.	
3.		Избор и коришћење књижевноуметничких текстова при обради садржаја из језика и језичке културе (функционални поступци).	
4.		Избор и коришћење књижевноуметничких и осталих типова текстова при обради и утврђивању садржаја из језика и језичке културе.	Задавање предиспитне вежбе.
5.		Писмене вежбе, домаћи задаци, писмени задаци. Методичка гледишта.	
6.		Домаћи и писмени задаци. Тематика. Анализа и оцењивање.	
7.		Анализа документа <i>Образовни стандарди за крај обавезног образовања</i> .	
8.		Правописне вежбе. Говорне вежбе. Лексичке и семантичке вежбе. Стилске вежбе.	
9.		Стварање годишњих и месечних планова рада.	
10.		Ученичке слободне активности.	Предавање радова предиспитне вежбе.
11.		План и облици рада литерарне (драмске, рецитаторске), новинарске и лингвистичке секције.	